

STEENRIJK WINTERSWIJK

Kees Ehlers *

Amateurbeoefenaars van de geologie trekken zich vaak niets aan van het seizoen. Natuurlijk, bij het hakken en spitten zullen de meesten van ons een lekker zonnetje en een behaaglijke temperatuur prefereren, en wanneer kou en regen het verblijf buiten onaangenaam maken, is het de tijd om binnen aan de slag te gaan. Uiteraard zijn er vele uitzonderingen, die bovengenoemde regel bevestigen. Een ieder kent voorbeelden. Eén ervan woont in Winterswijk, de plaats met de geologische mozaïekvloer van Nederland. Ook daarbuiten is Gerrit Griffioen, want hij is het die hier bedoeld wordt, langzamerhand aardig bekend geworden. Het is een man op wie je als afdelingsbestuur zelden vergeefs een beroep doet, wanneer er iets gedaan moet worden. Maar nu is hij in zijn eentje opgetreden!

Het verhaal begint met de inmiddels zeer bekende vondst van een geweldige kei in de buurtschap Meddo in Winterswijk (GRIFFIOEN 1985). Al gauw was er de sensatie van 'de grootste' te zijn, ooit in Nederland gevonden. De buurtschap wilde hem graag behouden, maar aan het eind van het (lange) liedje kreeg de steen een prachtige plaats toebedeeld naast het gemeentehuis in Winterswijk. Met een grootste hoogte van 3,74 m, een grootste breedte van 3,66 m en een gewicht van om en nabij 43.000 kg prijkt deze rode Växjö-graniet midden in het dorp.

Toen de steen eenmaal geplaatst was, leek het verhaal afgesloten te zijn. Maar niet voor Gerrit Griffioen. Langzamerhand rijpte bij hem het idee om deze grote kei het middelpunt te laten zijn van een bont, kaleidoscopisch overzicht van zwerfstenen. Want ook in dit opzicht is het woord mozaïek voor Winterswijk goed gekozen. Al vele tientallen jaren lang struint Gerrit de buurtschappen af, met name het Woold. Op de verenigingsavonden toont hij ons de resultaten van zijn speurtochten. Toen hij wist wat hij wilde, kwam Gerrit voorlopig niet meer tot rust. Er is heel wat afgesjouwd, ook in en rond huize Griffioen, en

niet altijd kon zijn vrouw er even vrolijk bij kijken. Maar Gerrit ging door en heeft al met al vele duizenden kilo's versjouwd om te komen tot hetgeen hij voor zich zag.

In december 1985 werden zijn inspanningen beloond. Rond de mammoetsteen zijn maar liefst 29 verschillende soorten zwerfstenen ingemetseld. Waarbij elke soort een wat groter exemplaar laat zien tussen een aantal kleinere. Voor bijna 100% is het materiaal uit Winterswijk en omgeving afkomstig, het ontmoetingspunt van noordelijk, oostelijk en zuidelijk materiaal, aangevoerd door resp. het landijs en rivieren als Weser, Elbe, Rijn en Maas.

Gerrit zou Gerrit niet zijn geweest als hij op de heuglijke dag niet ook zelf troffel en hamer had gehanteerd. Want het is prachtig, wanneer iemand bij het bekijken van de stenenverzame-

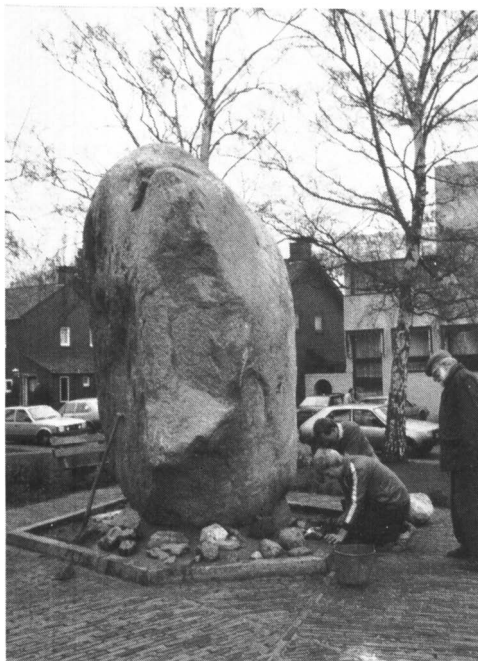

Fig. 1: Gerrit Griffioen houdt toezicht bij het inmetseten van de zwerfstenen. Foto: C. Schut, Winterswijk.

* Jasmijnlaan 27, 7101 ZE Winterswijk

Nummer	Steensoort	Herkomst
1.	Sala-graniet	ten N.W. van Stockholm
2.	Conglomeraten	?
3.	Rapakivi	Åland-eil. (Z.W.-Finland)
4.	Basalt	Rijngebied
5.	Vuursteen	Denemarken (boven) Zuid-Limburg (onder)
6.	Bontzandsteen	Rijngebied
7.	Revinienkwartsiet	Revin (Maasdal N-Frankr.)
8.	Gneiss	?
9.	Ålandkwartsporfier	Åland-eil. (Z.W.-Finland)
10.	Rhombenporfier	Zuid-Noorwegen
11.	Dalarna-porfier	Dalarna (Zweden)
12.	Finse granietporfier	Z.W.-Finland
13.	Dala-zandsteen	Dalarna (Zweden)
14.	Kwarts	?
15.	Burnotconglomeraat	Burnot (Maasdal N-Frankr.)
16.	Mangsbodarna-zandsteen	N.W.-Dalarna (Zweden)
17.	Malmkwartsiet	omgeving Osnabrück (W.-Dld.)
18.	Zandsteen van Haltern	Haltern (Münsterland)
19.	Jaspisbreccie	Dal van Lahn (W.-Dld.)
20.	Prick-graniet	Z.W.-Finland
21.	Nahe-porfier	Dal van de Nahe (W.-Dld.)
22.	Golfzandsteen	Midden-Zweden
23.	Buizenzandsteen	Kalmarland (Zweden)
24.	Stockholm-graniet	omgeving Stockholm (Zweden)
25.	Stenen met gletsjerklassen	?
26.	Vlekkenzandsteen	Småland en Dalarna (Zweden)
27.	Sjögelö-porfier	Småland (Zweden)
28.	Taunuskwartsiet	Taunusgebergte (W.-Dld.)
29.	Zoetwaterkwartsiet	Midden-Duitsland

Tabel 1: Overzicht van de steensoorten en de herkomst van de ingemetselde stenen.

ling gefascineerd wordt door het kleurspel in de natuur en verbaasd raakt bij het beseffen van de geweldige krachten, die voor het transport van deze stenen naar Winterswijk nodig zijn geweest. Op een voor de hand liggende vraag als 'Waar komen die stenen vandaan?' wil Gerrit het antwoord graag geven. Hij praat graag uren over 'zijn' stenen. Aangezien hij niet permanent bij het monument kan gaan staan om uitleg te geven, heeft hij een folder ontworpen, die via de V.V.V. en de gemeente zijn uiteindelijke vorm krijgt.

Wie nieuwsgierig is geworden en naar Winterswijk wil komen om het geheel te aanschouwen, kan gewapend met deze aflevering van Grondboor en Hamer zijn kennis opfrissen. In de tabel zijn de diverse soorten zwerfstenen vermeld. De ligging van de zwerfstenen gaat vanaf nr. 1 tegen de klok in. Winterswijk is weer een fraaie geologische bezienwaardigheid rijker, waarmee we ons zowel letterlijk als figuurlijk steenrijk voelen. Gerrit verdient daarvoor onze dank.

LITERATUUR

GRIFFIOEN, G., 1985: Weer een grote steen in Meddo. Grondboor en Hamer 39, 49.